

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΣΚΩΝ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟΥ

ΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΑ ΤΩΝ ΠΑΛΙΩΝ ΔΙΣΚΩΝ 78 ΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΤΟΥΣ

Η ΓΝΩΣΤΗ (ΑΓΝΩΣΤΗ) ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΡΙΑ
ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑ ΚΟΥΛΑ

Αριστομένη Καλυβιώτη

Είναι γεγονός ότι για τις παλιές ηχογραφήσεις των 78 στροφών, υπάρχουν πολλά σκοτεινά σημεία. Οι πληροφορίες που έρχονται κατά καιρούς στην επιφάνεια, προέρχονται κύρια από καταλόγους εταιρειών δίσκων, από διαφημίσεις σε παλιές εφημερίδες, από εξώφυλλα δίσκων κ.ά.

Οι τότε εταιρείες δίσκων, προσέφεραν για πώληση το δίσκο μαζί με ένα χάρτινο εξώφυλλο που είχε μορφή φακέλλου. Πάνω σ' αυτό τύπωναν τη φέρμα τους και διαφήμιζαν τα προϊόντα που διέθεταν (δίσκους, γραμμόφωνα, βελόνες κ.λπ.). Μερικές φορές τα καταστήματα που πουλούσαν δίσκους, τύπωναν εξώφυλλα με τη δική τους φέρμα.

Εξώφυλλα βρίσκει κανείς ακόμα και σήμερα, όταν αγοράζει δίσκους γραμμοφώνου, αλλά σε μικρό αριθμό και κακή κατάσταση. Ορισμένα απ' αυτά έχουν τυπωμένες πάνω τους πολύτιμες πληροφορίες: Φωτογραφίες τραγουδιστών, καταλόγους τραγουδιών κ.λπ.

Ένα τέτοιο σπάνιο εξώφυλλο, βρέθηκε τελευταία στην κατοχή του υπογράφοντα (φωτ. 1). Είναι της αμερικάνικης εταιρείας δίσκων γραμμοφώνου PANNHELLENION PHONOGRAPH RECORD Co. Η εταιρεία αυτή ιδρύθηκε στην Αμερική το 1919, από Έλληνες καλλιτέχνες και ηχογράφησε μεγάλο αριθμό ελληνικών παραδοσιακών τραγουδιών. Το εξώφυλλο αυτό είναι από τα πρώτα που τύπωσε η εταιρεία, της οποίας οι δίσκοι απευθύνονταν κύρια στους Έλληνες της Αμερικής. Πάνω σ' αυτό διαβάζουμε το παρακάτω διαφημιστικό μήνυμα:

1. Η πληροφορία αναφέρεται στο εξώφυλλο του δίσκου L.P. «ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ», που κυκλοφόρησε το 1988 από τους Α/φούς Φαληρέα (Α.Φ. 92/93).

2. Richard Spottswood: Ethnic Music on Records. A Discography of Ethnic Recordings Produced in the United States 1893 to 1942. University of Illinois Press. 1990.

«Οι δίσκοι μας εμπεριέχουν το άμεμπτον και άδολον της Ελληνικής Οικογενείας. Είναι εκείνο το οποίο η Ελληνική Φυλή καίτοι υπό τον βάρβαρον απ' αιώνων ζυγόν, διετήρησε τον Εθνισμόν της και την γλώσσαν της. Είναι τα Εθνικά μας άσματα της Παλαιάς και Νέας εποχής.

Πρώτον τα ΑΘΑΝΑΤΑ και Ηρωικά Κλέφτικα, οι αθάνατοι και Εθνικοί μας Χοροί. Τσάμικα και Συρτά, καθώς και οι χοροί των διαφόρων μερών του Ελληνισμού, καθώς και των Νησιών μας. Επίσης ωραία Ανα-

Φωτ. 2. Δίσκος της PANNHELLENION με τη φωτογραφία της Κούλας. Είναι του 1920 περίπου και περιέχει ένα σόλο κλαρίνο του άντρα της Βαγγέλη Βλάχου.

ΑΠΡΙΛΗΣ 1994, ΣΥΛΛΟΓΕΣ 295

PANHELLENION PHONOGRAPH RECORD CO.

NEW YORK, N. Y.

CHICAGO, ILL.

Ἡ Καλλιτέχνης
Κα ΚΟΥΛΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ Δίσκοι μας συμπεριέχουν τὸ ἀμιγνικὸν καὶ ἀδόλον τῆς Ἑλληνικῆς Ὀμογενείας. Ἐἶναι ἕκαστος τὸ ἑπίσημον ἢ Ἑλληνικὴ Φωνὴ καὶ οὐκ ἄλλο τῶν ἀόρθεων ἀπ' αἰώνων ἑθνικῶν διακρίσεων τῶν Ἑθνησίων τῆς καὶ τῆς γλώσσῃς τῆς. Ἐἶναι τὰ ἔθνηκά μας ὄσματα τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος.

Πρόσθετον τὰ Αἰθάλατα καὶ Ἡρωϊκὰ Κλέσματα, οἱ ἀθάνατοι καὶ Ἐθνηκοὶ μας Χοροὶ Τραγῳδίας καὶ Συρτά, καθὼς καὶ οἱ χοροὶ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καθὼς καὶ τῶν Νησιῶν μας. Ἐπίσης ὄρατα Ἀνεκδοκὰ ὄσματα καὶ Μανέδες Ἑλληνικοὶ. Ἐπίσης Ἐκκλησιαστικὰ καθὼς ὄσματα τοῦ Νεωτερισμοῦ.

Προσφέροντες ὄθεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν τοὺς δίσκους τῆς μόνης Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας ἔχομεν ἀκράδαντον πεποιθῆσθαι διὰ τὴν τύχην τῆς δεούσης ἀποστηρίξεως.

Ἄπαντες οἱ Δίσκοι μας κατασκευάζονται ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς γνωστῆς εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Ἀμερικῆς καλλιτέχνης Κας ΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ.

PANHELLENION PHONOGRAPH RECORD CO.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ — ACROPOLIS

Φωτ. 1. Το εξώφυλλο της εταιρείας PANHELLENION PHONOGRAPH RECORD Co, με τη φωτογραφία της Κούλας Αντωνοπούλου. Είναι του 1919 με 1920.

τολικά ἄσματα καὶ Μανέδες Ἑλληνικοὶ. Ἐπίσης Ἐκκλησιαστικὰ καθὼς ὄσματα τοῦ Νεωτερισμοῦ.

Προσφέροντες ὄθεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν τοὺς δίσκους τῆς μόνης Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας ἔχομεν ἀκράδαντον πεποιθῆσθαι διὰ τὴν τύχην τῆς δεούσης ἀποστηρίξεως.

Ἄπαντες οἱ Δίσκοι μας κατασκευάζονται ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς γνωστῆς εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Ἀμερικῆς καλλιτέχνης Κας ΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ.

PANHELLENION PHONOGRAPH RECORD CO.»

Ἐκείνο ὅμως που ἔχει ἀκόμα μεγαλύτερη σημασία

ΑΠΡΙΛΗΣ 1994, ΣΥΛΛΟΓΕΣ 296

εἶναι ἡ φωτογραφία τοῦ εξώφυλλου, που ἀπεικονίζει τὴν γνωστὴ ἀπὸ τὴν δισκογραφίαν τῆς Ἀμερικῆς τραγουδίστρια κυρία Κούλα. Ἀπὸ κάτω ἀναφέρεται τὸ ἐπώνυμό της που εἶναι Ἀντωνοπούλου. Ἡ Κούλα ἦταν συνιδιοκτῆτης καὶ βασικὴ τραγουδίστρια τῆς εταιρείας PANHELLENION. Πῆρε μέρος σε δεκάδες ηχογραφήσεις. Ἡ ἴδια καὶ ἡ ἄλλη μεγάλη τραγουδίστρια Μαρίκα Παπαγκίκα, ηχογράφησαν τὸν μεγαλύτερο ὄγκο τῶν ἑλληνικῶν παραδοσιακῶν τραγουδιῶν στὴν Ἀμερική. Τόσο στὶς ἐτικέτες τῶν δίσκων, ὅσο στὶς διαφημίσεις καὶ τοὺς καταλόγους τῆς ἐποχῆς, ἀναφέρεται πάντα με τὸ

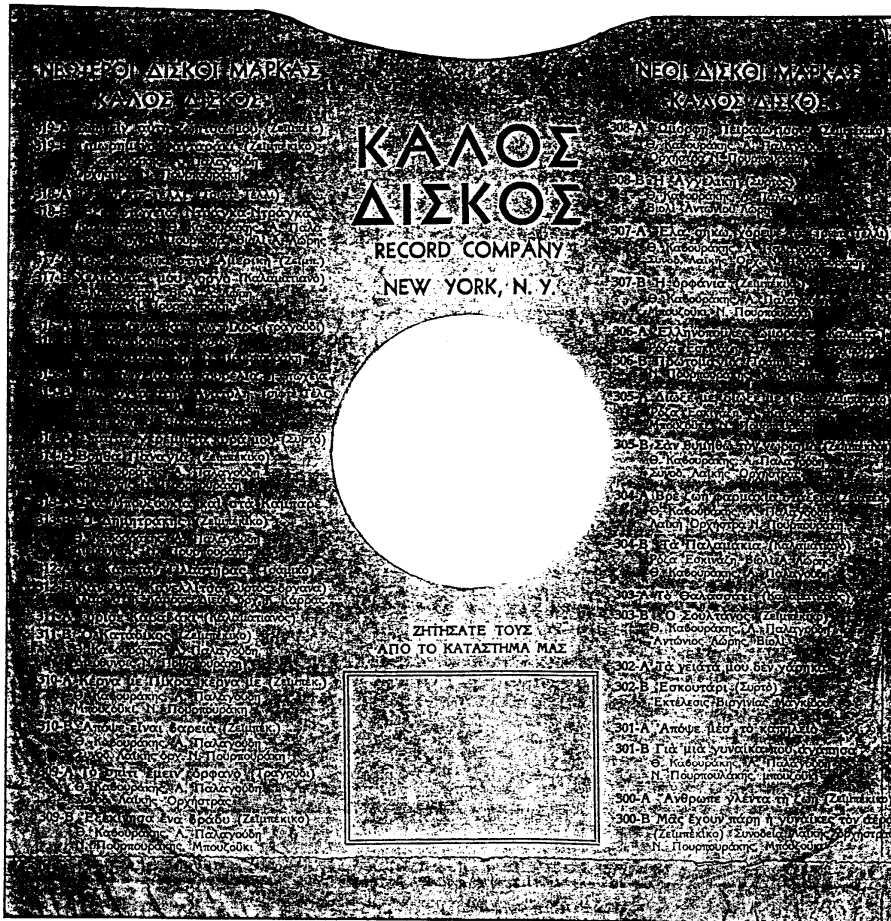

Φωτ. 3. Εξώφυλλο της Γερμανικής ODEON. Είναι του 1910 περίπου και χρησιμοποιήθηκε για δίσκους που κυκλοφορούσαν σε Κωνσταντινούπολη - Σμύρνη.

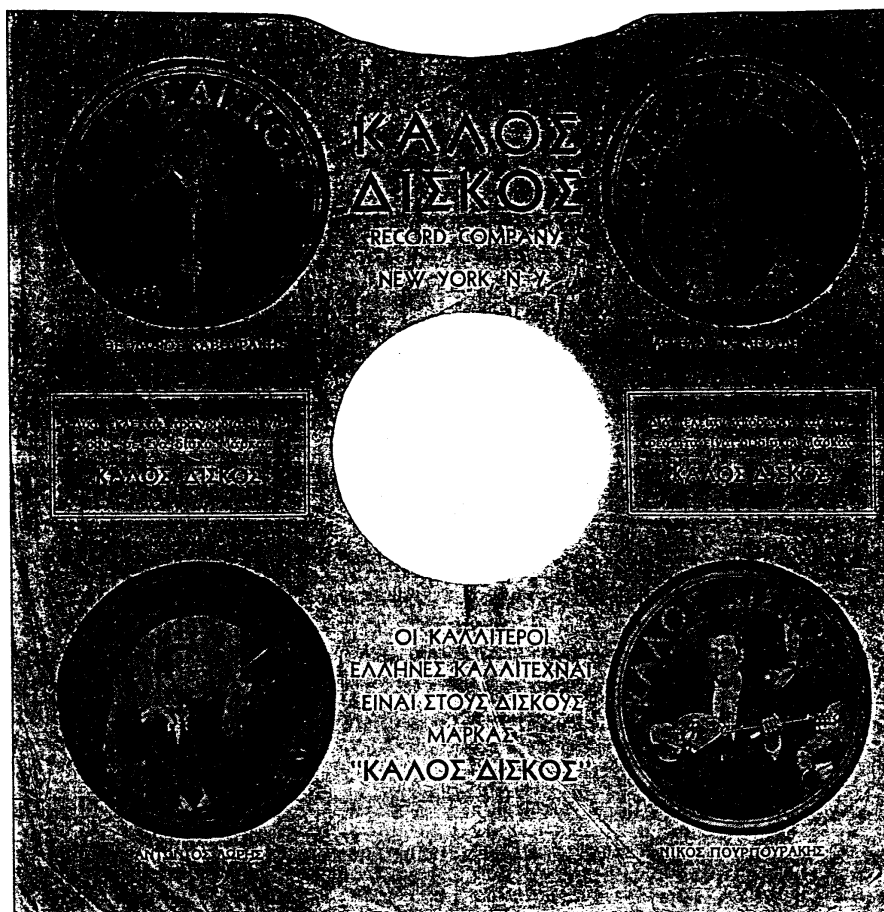
μικρό της όνομα: Κούλα ή κυρία Κούλα. Το επίθετό της ήταν άγνωστο. Το 1988 ο Παναγιώτης Κουνάδης, δημοσίευσε την πληροφορία¹ ότι το πλήρες όνομά της ήταν Κυριακούλα Βλάχου. Επιπρόσθετα μας είπε ότι Βλάχος ήταν το επίθετο του άντρα της. Ήταν ο γνωστός κλαρινίστας της Αμερικής Βαγγέλης Βλάχος. Την πληροφόρηση είχε ο Π. Κουνάδης απ' τον γνωστό Έλληνα τραγουδιστή της Αμερικής Γιώργο Κατσαρό. Για του Βαγγέλη Βλάχο πρέπει να αναφέρουμε ότι τον συναντάμε στη δισκογραφία της PANHELLENION, να

παίζει κλαρίνο σε ορχήστρες που συνόδευαν την Κούλα, καθώς και σε μερικά σόλο κομμάτια.

Το εξώφυλλο λοιπόν που παρουσιάσαμε φανερώνει ότι το πατρικό όνομα της Κούλας ήταν Αντωνοπούλου. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ο κατάλογος των ελληνικών ηχογραφήσεων της Αμερικής που συντάχθηκε από τον Richard Spottswood και εκδόθηκε το 1990 απ' το πανεπιστήμιο του Ιλλινόις των Η.Π.Α.², την αναφέρει μόνο σαν Κούλα, προφανώς αγνοώντας το επίθετό της.

Φωτ. 4. Εξώφυλλο της αμερικάνικης εταιρείας «ΚΑΛΟΣ ΔΙΣΚΟΣ». Είναι του 1950-55 περίπου και απεικονίζει φωτογραφίες καλλιτεχνών της εταιρείας.

Φωτ. 5. Το πίσω μέρος του εξωφύλλου της εταιρείας «ΚΑΛΟΣ ΔΙΣΚΟΣ». Περιέχει κατάλογο τραγουδιών της εταιρείας.

ΡΑΔΙΟ - ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΑ - ΔΙΣΚΟΙ
ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ
ΒΕΛΟΝΑΙ ΔΙΑ ΡΑΔΙΟΓΡΑΜΜΟΦΩΝΑ
ΕΛΛΗΤΗΡΙΑ ΓΗΝΕΙΑ ΣΟΥΝΔΙΚΑ

Έχουμε πάντοτε την
πλουσιότερον συλ-
λογήν Δίσκων Γραμ-
μοφώνων όλων των
μαρκών και Έταρει-
ών με τα νεώτερα
τραγούδια.

ΑΛΕΞ. ΚΑΡΟΥΑΝΑΣ
ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 14
(ΕΝΑΝΤΙ ΟΔΟΥ ΑΔΡΟΥ)
ΟΜΟΝΟΙΑ - ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛΕΦ. 62.178

Φωτ. 6. Εξώφυλλο του Αθηναϊκού καταστήματος δίσκων Αλεξ. Καρούανα.

İLİAS VAFİADİ
Yüksek Kaldırım No. 104-106 İstanbul
Telefon: 44 38 37

Her nevi Gramafon Plak Radyo Pikap Bisiklet ve yedek parçalar bulunur	Her gramafona ait zenberek bulunur
---	--

Her nevi Radyo Gramafon Pikap
tamirati garantili yapılır

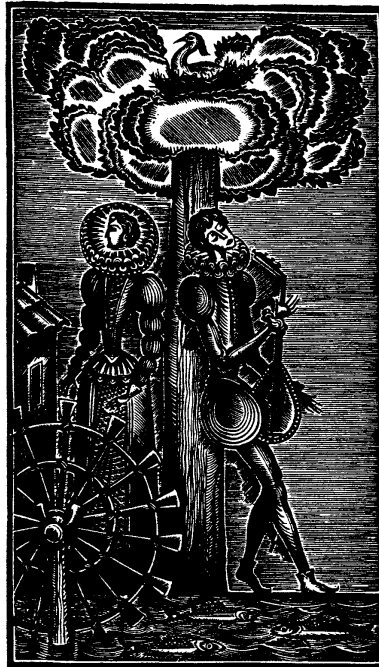
Φωτ. 7. Εξώφυλλο Κωνσταντινουπολιτικού καταστήματος δίσκων που ανήκε στον Ηλία Βαφειάδη...

Το ότι είναι η γνωστή Κούλα και δεν πρόκειται για κάποια άλλη τραγουδίστρια, φαίνεται συγκρίνοντας τη φωτογραφία της με άλλη που δημοσιεύουμε (φωτ. 2). Η δεύτερη φωτογραφία της βρίσκεται στην ετικέτα ενός δίσκου της PANGELENION. Εύκολα διαπιστώνεται ότι πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο.

Δεν έχουμε άλλες πληροφορίες για τη ζωή της Κούλας Αντωνοπούλου: Πού γεννήθηκε, πότε πήγε στην Αμερική πότε πέθανε, από πού κατάγονταν κ.λπ. Για την καταγωγή της πιθανολογούμε (με κάθε επιφύλαξη), ότι ήταν απ' την Πελοπόννησο: Τόσο λόγω ονόματος όσο κι από τις πληροφορίες φίλων συλλεκτών, ότι ο τρόπος που τραγουδάει ορισμένα παραδοσιακά τραγούδια, είναι ο ίδιος που τα τραγουδάνε ακόμα και σήμερα στην Πελοπόννησο και μάλιστα στην περιοχή της Σπάρτης. Ας ελπίσουμε ότι στο μέλλον θα βρεθούν περισσότερα στοιχεία.

ΑΠΡΙΛΗΣ 1994, ΣΥΛΛΟΓΕΣ 300

χαρακτικά του Γιάννη Κυριακίδη

Το Φεβρουάριο στη γκαλερί «Χρυσόθεμις», στο Χαλάνδρι, παρουσίασε δουλειά του ο πολύ καλός χαράκτης Γιάννης Κυριακίδης. Τα έργα του είναι κυρίως ξυλογραφίες και χαλκογραφίες. Στην εικόνα μας ξυλογραφία σε όρθιο ξύλο, φυσικό μέγεθος.

τι συμβολίζει το μονόγραμμα «ΠΑ»;

Για τους λάτρεις των χαρακτικών, βρέθηκε ο κάτοχος του μονογράμματος «ΠΑ».

Ανήκει στη λογοτέχνηδα, πρώτα, Αγλαΐα Παπά. Το συναντήσαμε σε χαλκογραφία της στο περιοδικό «ΚΕΡΚΥΡΑ-Ι-ΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ», τεύχος 1ης Μαρτίου 1924.

Δημοσιεύουμε λεπτομέρεια της χαλκογραφίας με το μονόγραμμα.